

invloed ten goede, dat de schrijver van het pamflet zegt, dat toen zich de excessen voordeden, waarvan hij bericht, Muller in de gevangenis in Gouda zat. Muller, gesteund door Valk en zijn vrouw heeft, met zijn invloed, die uitgroeide tot vaste leiding, de Zwijndrechters uit het slop gehaald, waarin zij terecht gekomen waren en dreigden te blijven hangen. En hij heeft hen, na die eerste koorts, gebracht tot het arbeidzaam samenleven, dat hen als groep zo interessant en sympathiek maakt. Maar een sprong is het ongetwijfeld geweest. En er moet een breuk zijn in zijn ontwikkeling, die hem het spoor van die eerste tijd als heilloos heeft doen zien ²⁷). In 1819 was hij ('Christiaan' ongetwijfeld) zover nog niet, maar twee feiten zijn er die een zekere voorzichtigheid aantonen en als zodanig wellicht deze verandering aankondigen, t.w. zijn weigering om in ronde woorden te antwoorden en zijn beroep op het ontbreken van kennis bij de buitenwacht die juist daardoor alles verkeerd ziet en moet zien. Dat er intussen een onderstroom zal zijn gebleven, die bij het wegvallen van zijn invloed naar boven kon komen, valt aan te nemen; en is trouwens later, in een ander exces, gebleken!

Speciaal ook bij Maria zal zijn goede invloed zich hebben doen gelden. Dat ze die hard nodig had, wil Valk in 1834 ongetwijfeld benadrukken, als hij zegt, dat 'de antichrist in Maria Leer door broeder Muller gedurende zijn leven is tegengehouden' ²⁸). Zelf vertelt ze wel, dat ze, na haar arrestatie in Puttershoek en haar transport naar Amsterdam (waar ze tengevolge van een 'zenuwtoeval' twee weken bewusteloos in het gasthuis doorbrengt, zo heeft dit alles haar aangepakt), in Waddinxveen teruggekeerd, daar samen met Muller aan Goud's buitensporigheden een einde probeert te maken. Maar tegelijk blijven haar eigen dromen! Zo vermeldt ze, dat de profetes sinds haar komst 'wachters Sions', engelen, aan de deur heeft zien staan ²⁹). En als vrouw Valk haar in 1834 herinnert aan de overspannen verwachtingen, die ze in Waddinxveen koesterde tijdens haar zwangerschap: haar kind zou een 'mannelijk zaad' zijn; Salomon, zo had God haar gezegd, zou hij moeten heten; en hij zou 'minder zaden van ondeugd' hebben dan de kinderen van de anderen ³⁰), dan klinkt dit geloofwaardig genoeg.

Bij Muller's dood, 3 augustus 1833, viel die gunstige invloed weg. Reeds enige tijd was het gezag van de verouderende man aan